

David Altenberg

Amsterdam 31 december 1901

Auschwitz 25 januari 1943

41 jaar

David werd geboren op 31 december 1901 in Amsterdam. Hij was het vijfde kind van Raphael Altenberg en Sara Kas. Een zus was al in 1917 overleden. Na hem kwam in 1904 nog een zus, Floortje.

Zijn vader overleed al in 1903 en zijn moeder in 1919. David was dus al jong wees. David heeft enige tijd in Ilpendam gewoond en vandaar is hij in 1924 naar Soest gekomen. Mogelijk heeft hij hier werk gevonden. David stond bij de gemeente Soest geregistreerd als grondwerker wegenbouw. Hij woonde eerst op de Nieuweweg 47. In november 1941 verhuisde hij naar Nieuweweg 60 A en in april 1942 naar Kl. Engendaalweg 18.

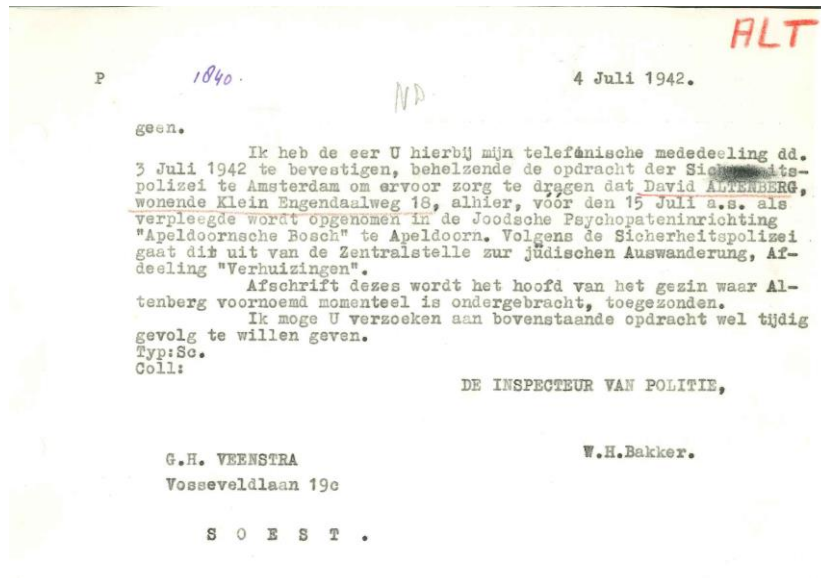
In februari 1941 moesten alle Joden zich aanmelden. Voor die aanmelding moesten zij 1 gulden leges betalen.

Hoewel ik niet heb kunnen terugvinden in de legeslijst, die nog in het archief van Soest aanwezig is, dat David Altenberg zich heeft aangemeld als Jood, zal dat toch wel gebeurd zijn want zijn naam komt al voor op de eerste lijst van in Soest woonachtige Joden van juni 1941.

Op de lijst van 29 januari 1942 staat bij zijn naam GII vermeld. Dat is de afkorting van Gemischt II en dat betekende kwartjood. Dat leek tamelijk veilig. Hij werd dan niet als Jood aangemerkt. Op de lijst van Joodse inwoners van Soest van 20 augustus 1942 werd hij echter wel Joods genoemd. Blijkbaar is er een nader onderzoek gedaan.

David was toen al vertrokken naar Amsterdam en ingetrokken bij zijn broer Daniel die woonde op de Houtkoperdwarstraat 8 III.

De volgende brief is aangetroffen in het correspondentiearchief van de politie van Soest. Hierin wordt opdracht gegeven om David Altenberg voor 15 juli te laten opnemen in de Joodse 'psychopateninrichting Apeldoornsche Bosch'. De ondertekenaar is W.H. Bakker inspecteur van het Soester politiekorps. Het is niet duidelijk aan wie de opdracht gericht is.

Op 14 juli is David inderdaad opgepakt in Amsterdam in het huis van zijn broer Daniel en overgebracht naar Het Apeldoornsche Bosch. Mogelijk had David psychische problemen. De opdracht kwam echter van de Zentralstelle zur Jüdische Auswanderung¹, dus het laat zich raden met welk doel David naar Apeldoorn is gebracht.

In de nacht van 21 op 22 januari 1943 ontruimde de Duitse bezetter de inrichting Het Apeldoornsche Bosch. Bijna 1300 mensen, patiënten en personeel, werden op transport gesteld naar Auschwitz. Niemand keerde terug. Onder deze mensen was ook de 75-jarige Philip Israël, die tot juli 1942 samen met zijn vrouw in Soest woonde.

De bewoners van Het Apeldoornsche Bosch werden midden in de nacht op beestachtige wijze in gereedstaande vrachtwagens geslagen en vervoerd naar station Apeldoorn en vandaar in goederenwagens door naar Auschwitz.

Twintig personeelsleden gingen vrijwillig mee. Nog eens dertig werden aangewezen door Aus der Fünter, de SS-er die de leiding had over de deportatie van de Joden in Nederland. Hij was persoonlijk aanwezig.

Bij aankomst in Auschwitz Birkenau was een groot deel van de gedeporteerden al overleden.

¹ Centraal bureau voor Joodse emigratie

Rudolf Vrba is een van de vijf gevangenen die ooit uit Auschwitz is ontsnapt; hij staat op het perron als de trein uit Het Apeldoornsche Bosch aankomt en getuigt er later over in zijn boek *Ik ontsnapte uit Auschwitz*:

'In sommige wagons was bijna de helft van de ingezetenen dood of stervende, meer dan ik ooit eerder had gezien. Velen van hen waren overduidelijk al een paar dagen dood, want de lichamen waren aan het ontbinden en de geur van rottend vlees stroomde uit de geopende deuren. Maar dat was op zich niet nieuw voor me. Wat me met afgrijzen vervulde was de staat waarin de levenden zich bevonden. Sommigen waren aan het kwijlen, imbeciel, als levenden met een dode geest. Anderen gingen tekeer, probeerden hun burens uiteen te rijten of zelfs hun eigen vlees. Weer anderen waren naakt, hoewel het ijskoud was; en boven alles uit, boven het gekreun van de stervenden of de wanhopigen, de uithalen van pijn en van angst, daar boven uit rees af en aan het geluid van wild, angstaanjagend en krankzinnig gelach.'

'En toch, temidden dit gekkenhuis, was daar een sprankeling van beeldschone en onzelfzuchtige helderheid. Tussen de krankzinnigen bevonden zich verpleegsters, jonge meiden, hun uniformen gescheurd en vies, maar hun gezichten kalm en hun handen geen enkel moment nutteloos. Hun medicijntassen hingen nog over hun schouders en ze moesten vechten om overeind te blijven, maar gedurende die chaos hielden ze niet op met werken, troosten, verbinden, hier een injectie geven, en daar een aspirine.'

Patiënten en personeel werden ruw gescheiden en in vrachtwagens gejaagd. Mensen die proberen weg te rennen worden ter plekke doodgeschoten.

Over wat hierna gebeurde, bestaan twee lezingen. Dr. Jacques Presser schrijft dat het hele transport onmiddellijk werd vergast. Dr. Loe de Jong concludeerde dat die stap werd overgeslagen en de vrachtwagens rechtstreeks naar de gigantische vuurkuilen reden, waarin de lijken uit de gaskamers werden verbrand. Daar werden alle patiënten levend in de vlammen gegooid, die werden gevoed met een lading hout en petroleum.²

Van de broers van David, Daniel en Abraham is bekend dat zij begin oktober 1942 in Westerbork hebben gezeten. Zij zijn gedeporteerd naar Auschwitz op 19 oktober 1942 en daar vermoord. Ook hun vrouwen en kinderen zijn in een vernietigingskamp omgebracht.

Als sterfdatum wordt zowel van Daniel en Abraham 28 februari 1943 genoemd.

Ook de zussen van David, Floortje en Eva hebben de oorlog niet overleefd evenmin als hun echtgenoten en kinderen.

Op 5 oktober werd de kamer van David bezocht door mensen van de *hausraterfassung*³ om te kijken of er nog wat te halen viel.

² <https://www.vn.nl/het-apeldoornsche-bosch-reconstructie/>

³ Nadat joden door de Duitsers opgepakt en afgevoerd waren, zorgde de *Hausraterfassung* ervoor dat de bezittingen van deze joden afgevoerd werden.

Personenkaart No.	Ort	Strasse	Adress	No.
Einigent David Altanberg Niederlande Haushalt besteht aus Personen	Soest	El. Engel doelweg 28	Grundbesitz de Vries-Appel Huisje Hartburg	
Die Wohnung besteht aus:	Corridor	Zimmer	Küche	Treppen
	Baderaum	Kloset	Keller	Gänge
	Nebengebäude	Garten	Gartenhaus	
ferner noch:				
In Zimmer 1 befinden sich folgende Möbel:				
Ist schon am 15.7.42 transportiert nach Apeldoorn hat nur Leibgut				
Gemacht in Soest, den 9. Oktober 1942 H. G. V o e t t e				

Bronnen

Archief Eemland, politiearchief Soest en persoonskaart

Arolsen-archives.org

Joodsmonument.nl

Maxvandam.info, stambomen van Nederlands Joodse families

Openarch.nl

<https://www.vn.nl/het-apeldoornsche-bosch-reconstructie/>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/681655/gedeporteerde-patiënten-apeldoornsche-bosch>

archiven.nl, hausraterfassung